

Sak

fallen Hæmsted, Hole
dyrking + kraftlinje

Dok. nr.	Datum	Dokumentets art	Merknader
1	ndat	Notat om kontakter W.SL.	
2	15/7-77	Tilberetning og befaring	
3	19/7	fra VO Se herredsags. Ringridt kom.	
4	"	" " til Kommuneing. Hle	
5	"	" VO til Ringrike Kraftv.	
6	"	" " til Skaid	Lytkebygningen
7	20/7	" " : fra Hildisch	Dek
8	"	Notat	
9	22/7	fra. Hole Komm. til VO.	
10	25/7	notat om telefonamt. <u>Frode Hildisch</u>	
11	"	" til Ringer. Kraftv.	
12	8/8	Tilberedning Kehr	
13	9/8	Brev Herredsagronom - V.O	2 bakh filag
14	8/8	- - Fr. Hildisch - V.O.	2 filag
15	15/8	Brev V.O.-Herredsagronomen	gekopert - Fr. H.
16	15/8	- - Byggel komiteen	- - Hole K

Notat ad. Hole Kommune, Buskerud.

1
kontor
Har egen kommuneingeniør, Dalevold, Telefon 067 39400

tiltratte 18/7,77

r
har ikke ennå egen heredsagronom, så slike saker går ennå om
ham i Ringerike, adr. Hønefoss, 067 23111

Hr. Holsen, Ringerike kraftverk, meget interessert i for-
historie. Bor på Røyse, arbeidssted Hønefoss.

Buskerud Sanitetetsforenings byggekomite for nytt
pleiehjem på Hole har som formann: Fry Marie Louise Skard,
Røyse, telefon 067 37205

WSL

c + gju

gnr 31 fra samme
mennstørrelse

2

Innberetning om befaring på (Lille) Hundstad,
gnr. 210/1, Hole s. og p., Ringerike, Buskerud,
15. juli 1977.

14. juli 1977 meldte ing. Gjerstad ved Ringerike kraftverk i telefon til W. Slomann fra om planlagt høyspentledning i Hole. Det skulle være noen gravhauger i traséen.

Den nye høyspenttraséen skal starte ca. 150 m N for veikrysset mellom gårdene Fjell (217/21) og Hundstad (210/1) nesten fram til Vestjord skibakke. Her planlegger Buskerud Sanitetsforening et sykehjem. (Se NGO kartblad 1815 III Hønefoss og ØK kartblad CV-049-5-3 Frøshaug.

Mellan ca. 30 m N for traseens begynnelse og første veikryss ligger 5, muligens 6, gravhauger i rekke orientert NNØ-SSV. Haugene har diam. ad ca. 15 m og er i meget dårlig tilstand. De ligger 1-5 m Ø for veien.

Holsen ved Ringerike Kraftverk som var med og påviste stedet, gjorde oppmerksom på at arbeidet med kraftledningen krevde at det måtte ryddes en 7-8 m bred trasé inn fra veien. Haugene blir derfor direkte berørt ved arbeidet. Holsen sa videre at veien muligens ville bli utvidet noe fram til sykehjemmet, men dette ville trolig ikke berøre haugene.

En fikk det inntrykk at Kraftverket var positivt innstilt til å legge mastene N og S for haugfeltet hvis dette var teknisk mulig. De er i alle fall villige til samarbeid når det gjelder planlegging av mastenes posisjon. De vil begynne å stikke ut for mastene alt ca. 18.-20. juli 1977, slik at saken haster. De ønsker å forserre anlegget for at alt arbeidet skal være ferdig ca. 20. august d.å.

P.g.a. rydding av **traséen** blir haugene liggende svært åpent. Det ville vært en stor fordel å få ryddet og renset opp haugene i forbindelse med arbeidet, idet de tar seg dårlig ut i sin nåværende tilstand.

Hunstad, 210/1, Hole s. og p., Tingerike, Buskerud
(forts.)

Gravhaugene er ØK-registrert, men feltet som er R-merket på ØK-kartet har fått liten utbredelse mot S. Dette er imidlertid Kraftverket oppmerksom på.

Holsen opplyste videre at Fr. Hilde ^{isch} på Lille Hundstad planlegger nydyrkning rett Ø for haugene, slik at disse vil bli liggende nokså åpent mellom jordet og veien midt i krafttraséen. Ikke minst derfor bør de ryddes. Det vites ikke om Hilders kjenner til gravhaugene.

Ringerike Kraftverk ønsker meget hurtig saksbehandling fra Oldsaksamlingens side.

Oslo, 15. juli 1977

Anne-Sophie Hygen

19. juli 1977.
WS/EN

Herredsagronomen i Ringerike kommune,
3500 HØNEFOSS.

Jeg tillater meg å rette denne forespørrelsen til Dem, da jeg har fått opplyst at Hole kommune ennå ikke har fått egen herredsagronom og at De ennå steller med saker fra denne gjenopprettede kommune.

Vi er blitt underrettet om at eier av Hundstad Lille, gnr. 210/1 (fru Hilditsch?) omgås med planer om å nydyrke et område øst for et gravfelt som er avmerket på ØK-kart CJ-049-5-3, Frøshaug. Gravfeltet ligger straks syd for et veikryss mellom veien mot Vestjord skibakke og Fjell. Jeg antar at slik nydyrkning går gjennom Dem og vil be om å få nærmere opplysninger om disse planer, da Oldsaksamlingen ønsker å komme inn i bildet når nydyrkning direkte berører fornminner eller kommer til å gå meget nær inntil et fornminne.

.//. Jeg tillater meg å vedlegge fredningsloven.

Med vennlig hilsen,
Deres

Wencke Slomann
førstekonservator

VEDLEGG.

19. juli 1977.
WS/EN

Kommuneingeniør Dalevold,
3463 RØYSE.

Kjære ingeniør Dalevold :

Takk for samtalen idag. Jeg har et par tilføyelser å gjøre. Ved siden av selve byggeplassen vil vel tilkjørselsveien ~~til Sjukjumet~~ måtte utvides eller på annen måte forbedres, og der må Oldsaksamlingen inn i bildet først. Det var derfor greit om De kunne grave frem hele saken og se litt på den.

./. Ellers tillater jeg meg å vedlegge fredningsloven. De vil se av den at stavkirker sorterer under Riksantikvaren, mens andre fortidsminner sorterer under oss. Også de fra middelalderen bruker vi å ta oss av i første omgang. Det er en slags muntlig avtale mellom Riksantikvaren og oss.

Mange hilsener
og lykke til med arbeidet,
Deres

Wencke Slomann
førstekonservator

VEDLEGG.

19. juli 1977.
WS/EN

Ringerike Kraftverk,
v/herr Holsen,
3500 HØNEFOSS.

Jeg vil med dette gjerne bekrefte vår samtale i dag. Oldsamlingen er glad for å få fornyet melding når stikkingen av traséen til den planlagte høyspentledning til Buskerud Sanitetsforenings sykehjem på Hole foreligger, så vi kan ta standpunkt til om fornyet befaring er nødvendig.

Jeg tillater meg å gjenta min henstilling om det er mulig å legge kraftledningen på andre siden veien. Hvis den andre stolpen skal stå i veikrysset vil det da gå meget lite dyrket jord. Men, som jeg sa er dette et ønske.

Angående rydding av vegetasjon på gravfeltet er det klart at vi ønsker fjernet busk og kratt, deré høye trær. Å finne en utvei til å tilfredsstille begge parter skulle, håper jeg, være mulig.

Så vil jeg gjenta min takk for at vi ble varslet om saken.

Med vennlig hilsen

Wencke Slomann
førstekonservator

19. juli 1977.
WS/EN

Fru Marie Louise Skard,
3463 RØYSE.

NYTT SYKEHJEM PÅ HOLE.

Gjennom Ringerikes Kraftverk har vi fått underretning om det nye sykehjem som Buskerud Sanitetsforening skal bygge i Hole, Fjell? Kraftverket kontaktet oss i forbindelse med noen gravhauger på Lille Hundstad som den nye høyspentledningen vil gå over. Jeg prøvde å telefonere med Dem idag og fikk høre at De var bortreist.

Jeg vil bare gjøre Dem oppmerksom på at om enn skjønt Hole er registrert i 60-årene, så skal slike store prosjekter sendes til oss først til godkjennelse. Oldsaksamlingen skal ha anledning til å foreta en finbefaring av det (de) område som berøres av anlegget for å se om det skulle være fornminner der. Dette er til stor fordel for både byggherre og Oldsaksamlingen. Skulle uhellet være ute og anlegget berøre fornminner, så vil det oftest medføre bagatellmessige forsinkelser hvis Oldsaksamlingen har sett på området i god tid før de endelige planer er vedtatt.

Alle fortidsminner, registrerte som uregistrerte, er fredet
./. ved lov. Se vedlegg.

Dessverre har det gang på gang vist seg at selv de beste registratører ikke får med seg alt. Oldsaksamlingen kan oppheve fredningen av et fornminne etter forutgående undersøkelse (utgravning), men da skal anleggsherre bære omkostningene ved undersøkelsen. Også av den grunn er det en fordel at Oldsaksamlingen kommer tidlig inn i bildet.

Jeg ser av kartutsnittet vi fikk fra Kraftverket at det ved siden av gravfeltet på Lille Hundstad er avmerket et fortidsminne rett vest for Vestjord skibakke.

Så snart De kommer hjem vil jeg be Dem kontakte Oldsaksamlingen så vi kan få foretatt en slik befaring. Med den trafikk det antagelig vil bli på veien som går straks vest for gravfeltet på Lille Hundstad opp til det planlagte sykehjemmet foreligger jo blant annet den mulighet at denne veien skal forbedres. Også her kommer Oldsaksamlingen inn i bildet.

Jeg kommer idag til å skrive både til Kommuneingeniøren i Hole og til Ringerike Kraftverk i anledning denne saken.

Med vennlig hilsen,
Deres

Wencke Slomann
førstekonservator

VEDLEGG.

20. juli 1977.
WS/EN

REK.

Fru Hilditsch,
Lille Hundstad gård,
3463 RØYSE.

Ved en befaring på Ringerikes Kraftverk i forbindelse med trasé til ny høyspentledning til Sanitetsforeningens nye sykehjem på Hole, en høyspentledning som trolig vil komme til å gå i spenn over et gravfelt, fikk Oldsaksamlingen underretning om at De var eier av gravfeltet og at De planla nydyrkning på området øst for feltet.

Gravfeltet ble registrert i 60-årene og er avmerket på Økonomisk kartverks kartblad CJ 049-5-3. Frøshaug. Det ligger straks syd for veiskillet der veien til Vestjord skibakke tar av fra veien til Fjell.

På forespørsel fikk jeg opplyst at grunneiere dessverre ikke var blitt tilskrevet da registreringen av Ringerike storkommune var avsluttet og at De derfor ikke har fått en formell underretning fra Oldsaksamlingen om gravfeltet. Dette gjør jeg herved.

Jeg tar det forbehold at det muligens er flere fornminner på Deres eiendom, men dette brevet gjelder bare det ovennevnte. Som De kanskje vet er alle fornminner fra oldtid og middelalder fredet ved lov (se vedlagte fredningslov). Intet inngrep i fornminner er tillatt og planer om slikt må forelegges Oldsaksamlingen til godkjenning.

Fordi det bevarte av et gravfelt som regel bare er en liten del av det opprinnelige gravfelt og fordi vi erfaringmessig vet at graver kan ligge igjen under plogdybde selv om den synlige del av gravminnene forlengst er fjernet, så ønsker Oldsaksamlingen også alltid å få oversendt planer om inngrep i nærheten av fornminner, som Deres om nydyrkning, Kraftverkets om høyspentledning med mast og eventuelle planer om utvidelse og utbedring

av veien til sykehjemmet.

.//.

Som De ser av vedlagte kopi av brev til Herredsagronomen har vi bedt om å få nærmere opplysninger om Deres dyrkningsplaner hos ham. Grunnen til det er at hvis nydyrkningen på noe vis kommer til å berøre fornminnet, så må søknaden om dette være meget godt begrunnet og det må foreligge uttalelse fra Herredsagronomen før vi overhodet tar stilling til om fornminnet eller deler av dette kan frigis etter forutgående arkeologisk undersøkelse. På grunn av de mulige graver som kan ligge igjen ønsker vi imidlertid også å se noe nøyere på omgivelsene av et fornminne enn det som blir gjort ved en registrering. Vi er meget glad for å motta fra Dem eller Herredsagronomen et oppmålingskart over den planlagte nydyrkning, i stor målestokk, om et slikt foreligger.

Jeg ser av magister Anne Sophie Hygens rapport i forbindelse med befaringen for kraftverket at fornminnene burde ryddes og renskes opp, noe som jeg skulle tro kunne bli gjort i allfall i løpet av neste år. Den siden av saken kan man komme tilbake til.

Jeg sender dette brevet rekommendert fordi det inneholder den første offisielle melding fra museet til Dem angående dette fornminnet.

Med vennlig hilsen,
Deres

Wencke Slomann
førstekonservator

VEDLEGG.

L. Hamstad i København

21/2

(8)

Arslak -

Det kommer væsent fra Røgsund Banken når stikkingsrⁿ
er frekvent - jeg skulle ikke tro fremst betingning er nödvändig -
Resten fremgår av korrektion dersom

HOLE KOMMUNE

J. m 9/8/77
⑨

T E K N I S K K O N T O R

Oldsaksamlingen
Frederiksgt. 2

OSLO 1

DERES REF.: WS

VAR REF.: HD/ii

ARK.:

DATO: 22. juli 1977

Vedr. Røysetoppen sykehjem i Hole kommune.

Jeg viser til brev av 19. juli vedrørende igangsatte arbeider ved sykehjemmet.

Arbeidene er ansatt hva angår både byggetomt og veg.

Ved inspeksjon på stedet den 19. ds. framkom byggetomta som ren fjelltomt.

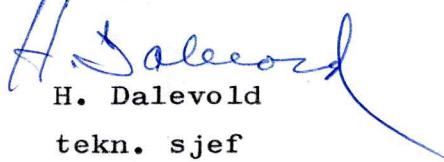
Vegen består av ca 250 m gammel veg som skal utbedres og ca 250 m ny veg.

Jeg kunne ved befaring av vegstrekningen ikke registrere tegn som tydet på at det har oppstått konfliktforhold med lov om fornminne, idet hele vegstrekningen ligger i terreng med skrinn jord på fjell.

Lov om fornminne vil i fremtiden bli tatt med i vurderingen av alle større fremtidige byggesaker.

Vi ber derfor om at mangel på oversendelse i denne saken blir betegnet som "et glipp" i en etableringsfase.

Hilsen

H. Dalevold
tekn. sjef

25/7 77

Lille Hundstad, Hole Busk.

(10)

Hr. Fredrik Hildisch, adr. Emil Stangsvei 17 c, 1346 Gjetum
nuv. eier av gården (drives av forpakter), telefon 067 37188)
sa: at nydyrkningen kommer ikke nærmere feltet enn ca. 30 m
: at haugene utgravd i ca. 1880-årene av en Hr. Harbitz

: at de ca. 15 mål jord som skal dyrkes, har meget tynt jords-
mon, ca. 15 cm. tykt på skavfjell, og det er det sistnevnte som
gjør det mulig å dyrke noe der
: at dyrkningsaken ikke har gått gjennem alle instanser og nu er
vel 3 år gammel.

Jeg fremhevet muligheten av fjernete røyser med grav ennå
intakt. Han sa intet såles nu over jorden, alt var flatt.

Jeg tror dog en befaring kanskje kan lønne sig. AEChr. får av-
gjøre. I så fall ber H. om skr. underretning, så vil han telefonisk
ta kontakt med AEChr.

NB: Hildisch nevnte at på neste Høyde: Leineåsen, anlegges nu
sportsplass med bulldozer etc. Kontakt fra Helle Moe, Røyses Vell
Røyse. Plassen skal høre sammen med utbyggingsområdet: Gomnesfeltet

Alt dette i telefon

Federich & Sigrid
W.SI.
Hildisch jobber
begge i Radionette.
Radiost
Federik 1-1 [REDACTED] 54 4860

S

11

Telefonsamtale med Hr. Holsen, Ringerike Kraftverk 25/7-77

Holse**n** ønsket å bli varslet om eventuell befaring på Lille Hundestad med Hildisch. Det var om å gjøre å få være med av hensyn til finansieringen og av hensyn til at kraftverkets planer var avhengige av ordningen med Hildisch. Stikningen er nå foretatt.

Jeg lovte at kraftverket skulle bli varslet dersom eller når det ble en befaring. Kraftverkets telefon er:

(067) 22244

R.-L.

Liestøl

INNBERETNING

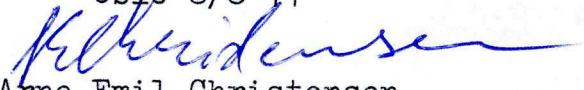
om befaring på Lille Hundstad gnr. 210/1, Hole s., p.
og k., Buskerud.

Den 5/8-77 var undertegnede på Hundstad. I befaringen deltok grunneierne, brødrene Hildisch, formann i byggekomiteen for Røysetoppen sykehjem, fru Marie Louise Skard, byggeleder for sykehjemmet og 2 representanter for Ringerike Kraftverk. Vi diskuterte 3 problemer 1) Gravfeltets forhold til brødrene Hildisch nydyrkingsplaner. 2) Utvidelse av veien til sykehjemmet. 3) Fremføring av elektrisk strøm til sykehjemmet.

- 1) Etter fremlagt kart og påvisning i marka er det klart at nydyrkingsplanene ikke berører gravfeltet.
- 2) Den planlagte veiutvidelsen vil berøre 2 eller 3 av haugene, (en er tidligere skadd av veien). Jeg fastholdt at U.O. ikke kunne akseptere ytterligere skade, slik at all utvidelse må skje mot vest.
- 3) Det planlagte luftspenn vil ikke direkte berøre haugene, mastene var foreslått plassert utenfor gravfeltet, men rydding for trasseen vil i praksis føre til at feltet må snauhugges, noe som forringer karakteren kraftig. Jeg fremholdt at vi sterkt gikk inn for en fremføring i jordkabel, for å bevare gravfeltets karakter. Kаблен vil eventuelt bli lagt langs veiens vestside. Kraftverket skulle kalkulere meromkostningene ved jordkabel, og jeg lovet at byggekomiteen skal få støtte i sin argumentasjon overfor fylket når det gjelder disse utgiftene. Mulighetene for å legge luftspennet øst for gravfeltet ble nevnt, men dette må eventuelt bli en sak mellom sykehjem og grunneiere.
Mandag 8/8-77 telefonerte Hildisch og ga beskjed om at søppel i krateret på den største haugen

var fjernet og at grunneierne ville være behjelpelige med traktor og lesseapparat dersom det ble aktuelt å restaurere haugene sommeren 1978.

Det bør absolutt foretas noe med haugene, som idag ikke ser pene ut.

Oslo 8/8-77

Arne Emil Christensen

RINGERIKE KOMMUNE HERREDSAGRONOMEN
3500 Hønefoss - Tlf. 23143

J. 986/47 (13)

Universitetet i Oslo,
Oldsaksamlingen,
Fredriksgt. 2, Oslo 1.

Deres ref.

Vår ref.
(bes oppgitt ved svar)

Dato. 9. aug. 1977.

Deres brev av 19 juli d.å. ang. nydyrking på Hunstad gnr. 210 bnr. 1
i Hole herred.

Oversender kopi av dyrkingsplan og samme felt avm. på kart m. 1/5000.
Øk. kartverk.

Ved Deres besøk på stedet sammen med grunneieren går jeg ut fra
at Dere er blitt enig om avgrensningen av det område som ikke
skal berøres.

Ved planlegging er der satt igjen et parti mot veg opp mot
Vestjord skibakke som ikke skulde berøres. se. vedl. kartkopi.

Med hilsen

Astjørn Rei

Etter planen skal ikke
detta dyrkes

Dyringsfelt

15 da, ng dyrking

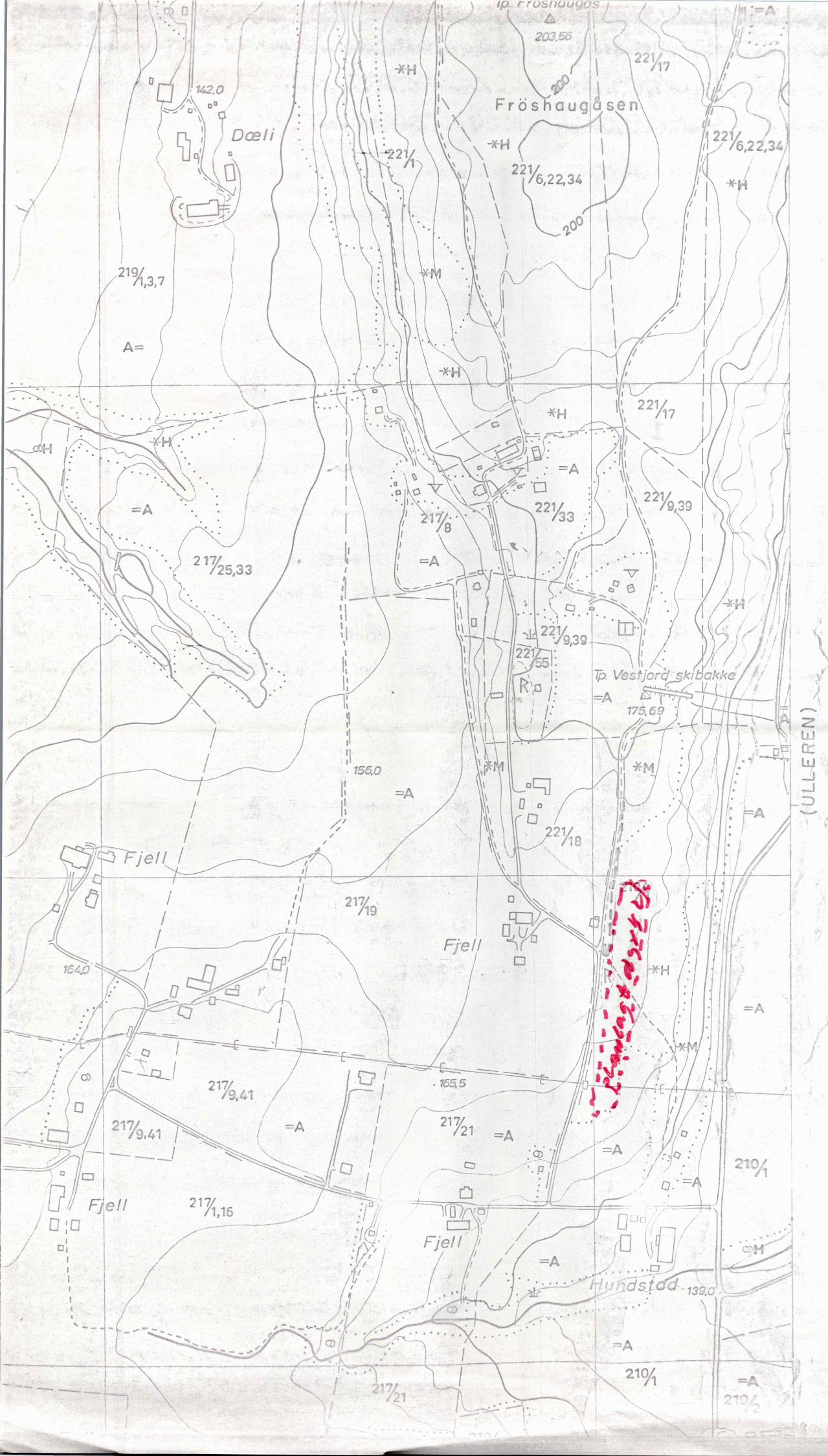
No. 1/1000

Ny plan 10/10-73

Plan A.R.

Tegn. -

Sigrid Johanne Hildeisch
Bjørnstad

Fredrik C. Hildisch,
Emil Stangsvei 17 C,
1346 Gjettum.

J. 988/77

(14)

Sandvika, 8. august 1977.

Universitetets Oldsaksamling,
Fredriks gate 2,
O s l o 1.

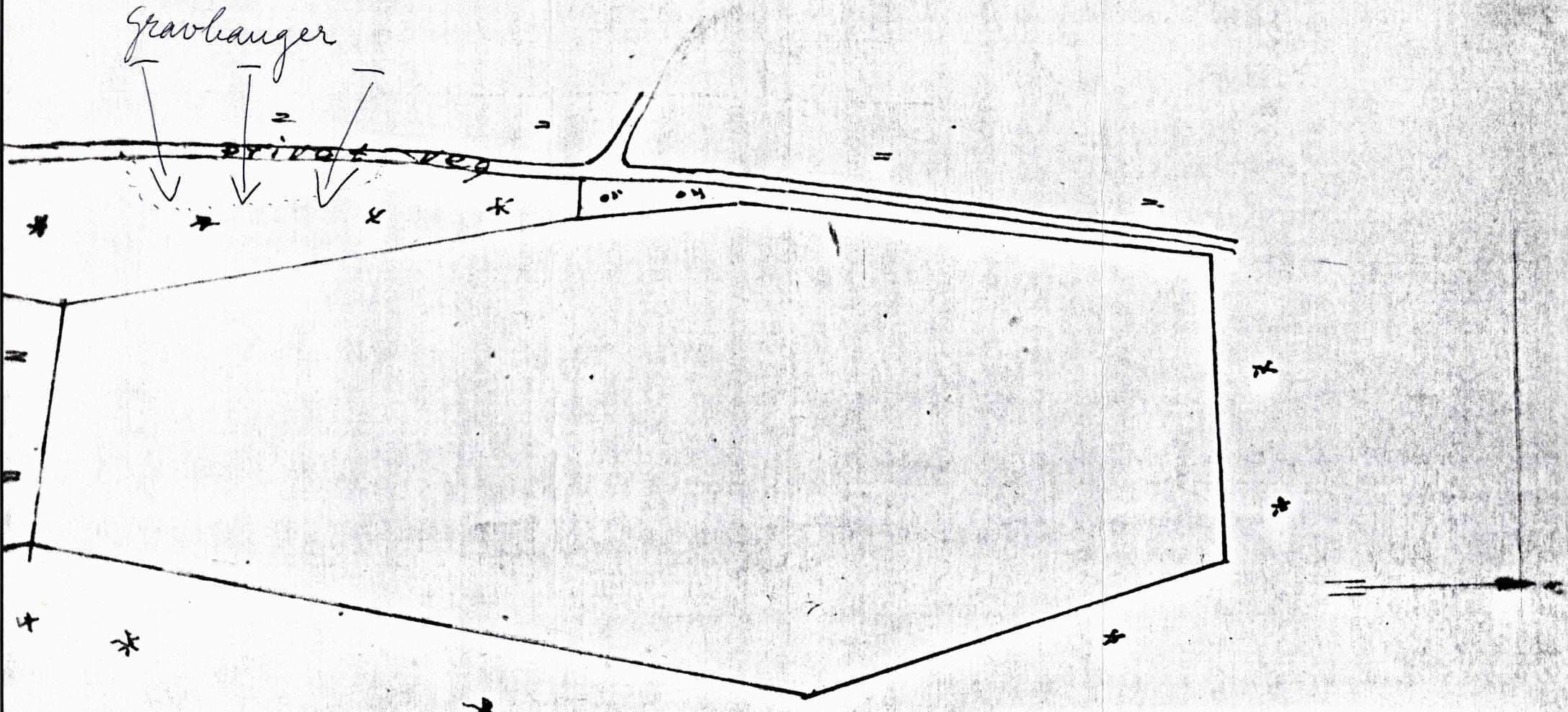
Ref. til befaring med 1. konservator Christensen den 5/8-77.

Vedlagt oversendes skisse foretatt av herredsagronomen på Ringerike over området som skal oppdyrkes. Som De ser så ligger gravhaugene mellom det planlagte oppdyrkede stykke og privat veg.

Jeg imøteser Deres bekreftelse på at Oldsaksamlingen ikke har noen bemerkninger til oppdyrkningen.

Med vennlig hilsen

Fredrik C. Hildisch

15 da, ngsalvring	M. 1/1000
Ny plan 10/10-73	
Plan	A.P.
Tegn.	- m-
Sigrid Johanne Hildebrand	
Hundstad	
Gnr. 210	Bnr. 1

Unngå kabelskader. Kontakt E-verk og Televerk før gravearbeid settes i gang.

Plan

med utgreiing og kostnadsoverslag for dyrking, grøfting, planering på gården..... **Hundstad**
i ..... **Ringerike** ..... kommune. Søkerens navn. **Sigrid Johanne Hildisch**

Utgreiing om arbeidet.

(planleggeren gjør her greie for hvorledes feltet ligger i forhold til husene på gården, veier eller andre fastmerker, jordartstype, og om feltet er lett, middels eller vanskelig å opparbeide.)

Oppdyrkning av skogsmark ved den s.k. "Skinnilen"

Undergrunn skalfjell, leirmold over. Grafting unødvendig.

Noen detaljert jordboring er ikke utført. Dette kan medføre

at en støter på dyrkingshindringer under dyrkingsarbeidet. Noe som igjen kan medføre at der må gy oppmåling til før ferdigmelding av arbeide.

Kostnadsoverslag (uten merverdiavgift)

Planlagt ~~gröding~~/full-/overvänt dyrkning/planering av 15 dekar. Kostnadsoverslag pr. dekar kr. 1.000

Hønefoss

Jan 10, 10 73

overslag pr. dekar kr. 1000
Aabyers Bui
Planlegger

Planlegger

Som det går frem av påskrift på søknaden har landbruksseksjonen den ..... / ..... 19 ..... innvilget et tilskott på kr. ..... til dette arbeidet.

Fristen for arbeidet er satt til den ..... / ..... 19 .....

(15)

15.august 1977.
AEC/VM

Herredsagronom Asbjørn Rui
Ringerike Kommune
3500 HØNEFOSS.

Nydyrkning på Hunstad, gnr. 210/1, Hole, Buskerud.

Universitetets Oldsaksamling har mottatt Deres brev av 9/8-1977 med bilag. Vi har også mottatt en kopi av dyrkingsplanen fra Fredrik C. Hildisch. På grunnlag av planen og befaring kan det fastslås at nydyrkningen ikke berører gravhaugene. Universitetets Oldsaksamling har derfor ikke innvendinger mot at planene gjennomføres.

Arne Emil Christensen jr.

Gjenpart sendt
Fredrik C. Hildisch
Emil Stangs vei 17 C
1346 Gjettum.

15.august 1977.
AEC/VM

Byggekomitéen for Røysetoppen Sykehjem
v/Marie Louise Skard
3463 RØYSE.

Omlegging av vei og fremføring av elektrisk strøm til
Røysetoppen sykehjem.

Det vises til befaring 5/8 d.å. Som nevnt da, vil en utvidelse av den gamle veien mot øst komme i konflikt med gravhaugene. (En av disse er noe skadd av eksisterende vei.) Universitetets Oldsaksamling kan ikke akseptere slike skader på fredete fornminner, slik at all utvidelse må skje mot vest.

Når det gjelder elektrisk strøm, vil Universitetets Oldsaksamling sterkt anbefale at det brukes jordkabel. Ved et luftspenn som planlagt, vil mye av skogen på gravhaugene måtte hogges; både dette og luftspennet vil skjemme gravfeltet sterkt, selv om haugene ikke blir direkte skadd.

Beste hilsen

Arne Emil Christensen jr.

Gjenpart til
Hole kommune
Teknisk Kontor
Hole Herredshus
3563 Røyse